№ 8 (פערטער יאָרגאַנג) פרייז 10 גראָשן BIALER WOCHENBLAT

ביאַלער וואָכנבלאַט

נאַציאָנאַל געזעלשאַפטלעך וואָכנבלאַט פאַר ביאַלע-פּאָדל. און אומגעגנט.

אַבאָנאַמענטס-פרייז:

מאָנאַטלעך	40 גראָשן
פערטל-יערלעך	1.20 זל.
אויסער ביאַלע מאָנאַטלעך . .	1 זל.
פאַר אַ קוואַרטל . .	2 זל.

אַנאָנסן-פרייז:

פאַר אַ וואָרט טעקסט 10 גראָשן

פאַרן אינהאַלט פון די אַנאָנסן און אָפענע בריוו איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטלעך.

די צייטונג טראָגט נישט קיין געשעפטס-כאַראַקטער און איז נישט אויסגערעכנט אויף פאַרדינסט.

אַדרעס פאַר בריוו און געלט-זענדונגען:
Red. „BIALER WOCHENBLAT"
Biała-Podl., Grabanowska 39.
Konto rozrach. № 1.
Skrz. poczt. 26.

ביאַלע-פּאָדל., פרייטאָג פ' תשא תרצ"ז, 26 פעברואַר

Biała-Podlaska, dnia 26 lutego 1937 r.

א י י נ ל א ד ו נ ג

היינט 8.30 אָוונט איז לאָקאַל פון „תרבות" (קרוטקע 3) קומט פאָר דער ערשטער פון דער סעריע פרייטאָגדיקע

געזעלשאַפטס-אָוונטן

די אָוונטן וועלן געפירט ווערן אין אַ געמיטלעכער סביבה און שטימונג.

דער פּראָגראַם פון היינטיקן אָוונט איז פאָלגנדער:

III.	II.	I.
„אָפענער פאָרום" פרייער שמועס איבער אַ רייע ענינים	אין יאָר-טאָג פון די ווינער פעברואַר-געשעענישן	די „פּאָליטישע וואָך"-איבערזיכט פון אַקטועלע נייעס

אויף דער צייט פון אָוונט איז טעטיק אַ ביליקער בופעט און אַ לעזע-זאַל.

פ ר י י ע ר א י י נ ט ר י ט פ אַ ר א ל ע.

די גאַנצע ביאַלער געזעלשאַפט גרייט זיך צום XI-טן טראַדיציאָנעלן

פורים-מאַסקן-באַל

פון „טאָז"

וועלכער קומט פאָר מ אָ ר ג ן ש ב ת אין די פּרעכטיקע זאַלן פון קינאָ „א ל ב א".

(די הכנסה איז באַשטימט אויף דער זומער-קאָלאָניע פון „טאָז").

אויפפאָדערונג

כפאָדער אויף די ה"ה ישעיהו און טוביה בלומענקראַנץ, דאָס זיי זאָלן מיר אומקערן די ביי מיר געמאָרגטע מיט צוויי יאָר צוריק טויזנט זלאָטעס (אָן פּראָצענט).

כבאַמערק, אַז די טויזנט זלאָטעס האָב איך אָנגעזאַמלט אַרבעטנדיק אויף שטעלעס אין פאַרלויף פון לאַנגע יאָרן, נישט כדי אַז איר זאָלט זיך קויפן הייזער און פּראַקטיק אויסמעבלירן די שטובנס.

איר האָט ביי מיר גענומען דאָס געלט נישט אויף קיין פּראָצענט און איר ווילט מיר עס נישט אָוועקגעבן. פאַר וואָס? כבין דאָך אַן אָרימע וואָס אַרבעט גאַנץ שווער אויף מיינע פאַר זל. איך דערמאָן עס אייך, כדי איר זאָלט נישט מיינען, דאָס כבין אַ וואַרשעווער סוחר, וועמענס סחורה איר האָט פאַרן באַנקראָט אַרויסגעפירט קיין לאָמאַז.

איך וואָרן אייך, דאָס איר זאָלט מיר אומקערן מיינע שווער פאַרהאַרעוועטע טויזנט זלאָטעס, ווייל איך וועל זיי אייך נישט שענקען און אויך אייך קיין „נחת" נישט פאַרשאַפן.

שרה שאַפּראַן. (קאָנסטאַנטינאָוו).

דער פאַמיליע סרעבניק!

צוליבן טויט פון זייער מאַן און פאָטער **אברהם** נ"ע

אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער צער

חיה'לע פישל לעבענבערג.

וועגן דייטשישע פילמען

ווי אזוי רעאַגירן אַנדערע שטעט?

אין קאַלישער וואָך № 7/336 פון 12 ה. מ. לייענען מיר פאָלגנדע נאָטיץ:

„אַכטונג יידישע קינאָ-באַזוכער!

מיר מאַכן אויפמערקזאַם, אַז דאָס בילד „Ostatni Akord„ וואָס ווערט דעמאָנסטרירט אין „סטילאָווי" איז אַ היטלער-פילם. אויך די פאַריקע בילדער ווי: „Władca Kalifornii„ אין „Palac we Flandrii" זענען געווען פון דייטשישע פּראָדוקציע.

יעדער יידישער קינאָ-באַזוכער, וועלכער וויל אויסמיידן בילדער פון דייטשישער פּראָדוקציע, דאַרף באַצייטנס אַ קוק טון אין אונזער צייטונג און אויב עס געפינען זיך נישט די קינאָ-אַנאָנסן פון דער לויפנדער וואָך, באַווייזט עס, אַז אין די קינאָס ווערט דעמאָנסטרירט בילדער פון דער דייטשישער פּראָדוקציע".

(קאַלישער-וואָך № 7/336)

אַכטונג

שניידער און שניידערינס!

צום נייעם סעזאָן — אַ גרויסער אויסוואַל פון פאַרשידענע **זשורנאַלן** האַלב יעריקע אין מאָנאַטלעכע צו באַקומען אין צייטונגס-קיאָסק פון

חוה קאָהן.

Z powodu śmierci naszego długoletniego członka b. p.

A. SREBNIKA

Klub Obyw. w Białej-Podl. wyraża jego rodzinie szczere współczucie

Zarząd.

צוליבן פריצייטיקן טויט פון אונזער ראַט-מיטגליד

אברהם סרעבניק

אויסדריקן פון מיטגעפיל דער אין טרויער איבערגעבליבענע פאַמיליע

קאָאָפּ. דיסקאָנטא קאַסע.

צוליבן פריצייטיקן טויט פון אונזער פריינט

אברהם סרעבניק נ"ע

דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל דער אין טרויער איבערגעבליבענע פאַמיליע

אייזיק שוואַרץ און פרוי.

דער פאַמיליע סרעבניק דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל. צוליבן טויט פון זייער פאָטער, מאַן און אונזער חבר

א ב ר ה ם נ"ע

ש. שוואַרץ און פרוי.

דער פאַמיליע סרעבניק צוליבן טויט פון זייער מאַן און פאָטער

א ב ר ה ם נ"ע

דריקן אויס דעם טיפסטן מיטגעפיל

ע. וויינבערגער און מ. פעלדמאַן.

שפּוינצע!

זיי געטרייסט אין דיין גרויסן צער

חמה, דאָרקע, חנה.

בצער גדול הננו משתתפים באבל הגדול של משפחת סרעבניק במות עליהם אביהם

אברהם סרעבניק נ"ע

בחיים יהצאו נחומים

משפחת אַלטביר.

דער פאַמיליע סרעבניק צוליב דעם טראַגישן טויט פון זייער הייסגעליבטן

פ אָ ט ע ר

אונזער טיפסטן מיטגעפיל

סנדער קליגסבערג, חנוך ביאַלער

דער פאַמיליע סרעבניק דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צוליבן טויט פון זייער פאָטער און מאַן

א ב ר ה ם נ"ע

פאַמיליע גאָנסקי

איך דריק אויס דעם טיפסטן מיטגעפיל דער פאַמיליע סרעבניק צוליבן פריצייטיקן טויט פון זייער פאָטער

א ב ר ה ם נ"ע

פסח סאַלאָמאָן

צום צוועלפטן ציוניסטישן לאַנדעס-צוזאַמענפאָר

זונטאָג קומט פאָר אין וואַרשע דער צוועלפטער לאַנדעס-צוזאַמענפאָר פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פוילן.

נאָך קיינמאָל איז קיין ציוניסטישער צוזאַמענפאָר נישט פאָרגעקומען אין אַ מער אחריות'פולן מאָמענט ווי דער היינטיקער.

. . .

די לאַגע פון די יידן אין גלות, ספּעציעל אין פוילן, די געשעענישן אין ארץ-ישראל, די לאַגע אין דער באַוועגונג איז אַזעלכע, דאָס זי פאָדערט אַ שטאַרקע, לעבנסקרעפטיקע אָרגאַניזאַציע.

די אַלגעמיין ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע דאַרף ווייטער זיין די איינציקע טאָן-געבערין, די וועג-ווייזערין פאַר די יידישע בירגערלעכע מאַסן. נאָר זי איינע איז באַרופן אויסצוטראָגן ביזן סוף דעם אויפלעבונגס-געדאַנק, נאָר זי איינע האָט געפירט און קאָן פירן אַ ווירדיקע גלות-פּאָליטיק, אַ פּאָליטיק, וועלכע אַנטשפּרעכט דעם אָנזען פון די יידן אין פוילן.

. . .

געווען עטלעכע יאָר ווען די אַלגעמיין-ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע איז אַראָפּגעשטופּט געוואָרן צו דער מדרגה פון אַ יאַ זאָגערין אויף אַלץ וואָס די „מעכטיקע" פּאַרטיי האָט פּראָפּאָנירט.

געווען אַ צייט ווען סהאָט זיך געדוכט, אַז די אַלע פּריש-געבאַקענע קאָניונקטור-ציונים וועלן צפּעס העראָאישעס באַווייזן, נעווען איז אַ צייט אָבער גיך איז זי פאַרשוואונדן. סהאָט זיך אַרויסגעוויזן. אַז זיין אַ ציוני איז אַ ביסעלע שווערער ווי אויסקויפן איינמאָל אין צוויי יאָר (אַ שר צו אַ ספּעציעל ביליקערן פּרייז) אַ שקל און דערמיט דעצידירן וועגן גאַנצן ארץ-ישראל-פּראָבלעם.

דער אַנלויף פון די „געמאַכטע אויף גיך" ציונים האָט שאָדן געבראַכט דער באַוועגונג. דאָס האָט זיך אַרויסגעוויזן אַלס אמת נישט אָפּצולייקענען.

דאָס בויען די „מאַסן-אָרגאַניזאַציעס" אויף די סערטיפיקאַטן-פונדאַמענטן האָט געקראַכט. די וואַלן צו דער וואַרשעווער קהי"ה, דאָס אַדורכפירן גאַנצע צוויי (לייען און שרייב צוויי) מאַנדאַטן צום קהלה-ראַט, האָט געוויזן ווי מעכטיק די „פּאַרטיי" איז אויף דער יידישער גאַס אין פוילן.

. . .

דער צוועלפטער ציוניסטישער צוזאַמענפאָר דאַרף זיך מיט די אַלע מאָמענטן רעכענען און דעצידירן: צי בלייבן מיר ווייטער אין דער ראָלע פון אַ וואַסאַל ביי די גרופּירונגען וואָס האָבן מיט פאַרשידענע מיטלען אָנגעצויגן אַ מערהייט אויפן קאָנגרעס און זענען אין ציוניזם די איבערוויגנדע – מינדערהייט. צי דאַרפן מיר אויסבויען, אויסברייטערן די אָרגאַניזאַציע אויף אַזוי פיל, אַז מיר, מיר די אַלע וועלכע האָבן דעם ציוניזם אויסגעטראָגן אויף אונזערע פּלייצעס זאָלן נישט אַרויסגעשטויסן ווערן פון דער פּאָזיציע וואָס הייסט ארץ-ישראל.

. . .

דער עלפטער ציוניסטישער צוזאַמענפאָר דאַרף זאָגן זיין וואָגיק וואָרט וועגן אַ סך פראַגן, וואָס וואַרטן אויף אַ לעזונג.

צוזאַמען מיט די פּאָליטישע פּראָבלעמען דאַרף אויך געלעזט ווערן דער אָרגאַניזאַציאָנעלער פּראָבלעם. סאיז אומדענקבאַר איבערצולאָזן אין צענטראַל-קאָמיטעט דעם גייסט וואָס האָט געהערשט ביז היינט אין באַצוג צו די חברים און סניפים. דער צוזאַמענפאָר וועט פאַר איינציקע חברים פון צ. ק. און כמעט פאַר אַלע דאָרט זיצנדע פּראָפעסיאָנאַליסטן דאַרפן איבערחזרן די וועלט אַלטע פאָרמולע: „דאָס אויף אַ בנין וואָס האָט נישט קיין פונדאַמענט קען מען קיין דאַך נישט אַרויפצוען" און דער פונדאַמענט פון יעדער אָרגאַניזאַציע איז דאָך די מיטגלידערשאַפט, די סניפים.

. . .

דער ציוניסטישער צוזאַמענפאָר דאַרף זיך ברייט אָפּשטעלן אויף דער פּאָליטישער און עקאָנאָמישער לאַגע פון די יידישע מאַסן אין פוילן.

דער פונקט פון טאָג-אָרדנונג וואָס הייסט: לאַנדעס-פּאָליטיק מוז גיט, טיף און ברייט דורכגעשטודירט ווערן. ספּעציעל אַכט דאַרף געלעגט ווערן אויף דעם, אַז די יידישע מאַסן זאָלן נישט אַריינפאַלן אין קיין אַפּאַטיע און פאַרצווייפלונג. נאָכמער אַכט דאַרף געלעגט ווערן, דאָס די אַלע „מאָשקעס" זאָלן פאַרשטויסן ווערן פון דער יידישער גאַס. פאַר יעדן פּרייז מוז מען די שאָדן-ברענגער פאַרטרייבן פון צווישן די, וואָס רעדן אין נאָמען פון די יידן אין פוילן.

. . .

און אַ שווערן, אחריותדיקן מאָמענט קומען זיך צונויף די דעלעגאַטן פון דער ציוניסטישער מחנה אין פוילן, כדי צו דעצידירן וועגן אַ רייע פראַגן, וואָס זענען געבונדן נישט נאָר מיט אונזער אויפלעבונגס-באַוועגונג, נאָר אויך מיט דער ספּעציפישער לאַגע אונזערער הן אין גלות, הן אין ארץ-ישראל.

מיר ווינטשן דעם צוועלפטן ציוניסטישן לאַנדעס צוזאַמענפאָר:

פרוכטבאַרע רעזולטאַטן פון דער קאָנפערענץ, לטובת ארץ-ישראל, לטובת די יידן דאָ, לטובת אונז אַלע!

תחזקנה ידיכם!

חיים מיאָדעק.

אָפענער בריוו צו די ביאַלער פליישער

געהערטע הערן!

כנוץ אויס די פריינדלעכקייט פון רעדאַקטאָר פון „ביאַלער-וואכנבלאַט" אין דער אָנגעלעגנהייט, כדי אונטערצושטרייכן די וויכטיקייט פון דער זאַך, ווענדט וועלכער כווענדע מיר צו אייך.

•

יעדער מענטש דאַרף זיך פאָרשטעלן, אַז סוועט אים אויסקומען צו האָבן אַנטוישונגען אין לעבן. ער דאַרף זיין דערצו צוגעגרייט און איז עס אפשר אויך. אַמערגסטן אָבער איז, ווען די אַנטוישונג קומט מצד די, פון וועלכע מריכט זיך נישט – פון אייגענע, אַנטוישן זיך אין אייגענע, וועלכע מהאָט געגלויבט, וועלכע מהאָט געטרויט, דאָס איז די גרעסטע אַנטוישונג וואָס אַ מענטש קען אַדורכלעבן. אַזאַ אַנטוישונג קריינקט און רעגט אויף לאַנג צום געדענקען.

•

צווישן די אַנטוישונגען, וועלכע קומען אויס יידן איבערצולעבן די לעצטע צייט אין פוילן שרייב איך צו די ערנסטע און וויכטיקסטע אַנטוישונג אויף אונזער אינערלעכן פראָנט, צווישן אונז אַליין – די אַנטוישונגען אין אונזערע רבנים.

געווען אַ צייט אין פוילן, ווען דאָס פאַרטייאישקייט פון דער יידישער גאַס איז כמעט ווי פאַרשוואונדן, געווען אַ צייט ווען אַלע יידן האָבן זיך געפילט איינס, אייניק אַרום איין זאַך. געווען איז עס דאַמאָלט, ווען סהאָט בלויז געדראָט, דאָס מוועט די שחיטה-גזירה אָננעמען אין כּים און זי איינפירן אין לעבן. דאַמאָלסט אין דער צייט פון די קאָנפערענצן האָבן זיך אַלע געאייניקט צום קאַמף קעגן דער גזירה.

אַטייל האָבן זיך געאייניקט אַרום דעם שחיטה-אַבווער-קאָמיטעט צוליב רעליגיעזע מאָטיוון. אַן אַנדער טייל וועמען די רעליגיע בינד נישט אַזוי, צוליב נאַציאָנאַלע מאָטיוון. וואָס איז אָבער דער פון אַרויסגעקומען? ווען איינער פון די דעלעגאַטן האָט פאָרגעשלאָגן דאָס פּראָקלאַמירן אַ פליישלאָזן-חודש האָבן דווקא די, וועלכע האָבן אין אינטערעס פון זייערע רעליגיעזע פונקציעס דעם פאָרשלאַג אונטערצושטיצן — אים אָפּגעלעגט. אָפּגעלעגט צו פּראָקלאַמירן ערשט דאַמאָלסט, ווען -- ווען דער סיים וועט שוין דאָס געזעץ באַקרעפטיקן מיט דער דריטער אָפּשטימונג. וואָס איז ווייטער געשען? די רבנים האָבן אויך דאַמאָלסט נישט דערלאָזט דעם פליישלאָזן-חודש פּראָקלאַמירן צוליב טריפות, בעת אין אמתן איז עס געווען צוליב אַנדערע... אינטערעסן.

לאָמיר דאָס אָנרופן אַנטוישונג נומער איינס. וועגן די קאָנסעקווענצן פון דער אַנטוישונג זאָלן אורטיילן די, וועלכע – רעדן היינט וועגן טרפות אויף דער יידישער גאַס.

*

ווי געזאָגט, איז די אייניקייט אין דער שחיטה-פראַגע אַ דאַנק די רבנים, צעקלאַפּט געוואָרן, סאיז אָבער אונטערגעקומען אַן אַנדער מאָמענט, וועלכער האָט די „פרייז", די נישט רעליגיעזע געצוואונגען זיך צו פאַרטראַכטן: צי מיטן באַנוצן נישט קיין כשר פלייש באַגייט זי נישט קיין פאַרראַט לגבי די, וועלכע מנעמט צו די פאַרדינסט-מעגלעכקייט.

דער ערשטער יאַנואַר ה. י.. דער טאָג פון איינפירן די שחיטה-גזרה אין לעבן, דער טאָג אין וועלכנס צייטונגען האָט די זאָרג פאַר די 20.000 קצבים פאַמיליעס פאַרנומען דאָס אָנגעזענסטע און ערשטע אָרט, איז געווען אַ טאָג פון דעצידירן זיך, צי נוצן נאָר כשר פלייש, אום אַזוי אַרום אַקטיוו מיט מעשים צו פּראָטעסטירן קעגן

אַקטועלע פורים-שפּילער...

נעכטן דערצעלט מיר לייזער דער צודרעטעטער בין איך געווען געלאַדן צו אַ היגן גביר צו דער סעודה, און כהאָב נישט געקאָנט אים אָפּזאָגן, ווייל איר מוזט וויסן, אַז מיר האָבן דרייערליי נגידים אין שטאָט: אַזעלכע וואָס האָבן, און גיבן פורים גאָרנישט; אַזעלכע וואָס וואָלטן צפּעס געגעבן, נאָר ויצן פורים ביי פאַרמאַכטע טירן, און אַזעלכע ווי מיין היינטיקער נגיד, וועלכע זיצן ביי אָפענע טירן בעת דער סעודה און גיבן נערן, נאָר וואָס קען איך טון היינט, אַז מיט אַ יאָר צוריק, האָבן אַלע געפּראַוועט ביי איין דעם טיש און היינט מוז איך שוין גיין צו יענעמס טיש, ווייס איך דען וואָס סקען נאָך זיין איבער אַ יאָר, אַז מיר וועלן דערלעבן? איך וויל אייך ר' ייד בלויז אויפמערקזאַם מאַכן, אַז דאָס יאָר האָבן די פורים-שפּילער געהאַט זייער גוט, זיי האָבן זיך נישט באַראָופּט לאַנג לערנען דעם שפּיל, ווייל די צייט אַליין האָט אים פאַר זיי געשריבן.

אָט וועל איך אייך איבערגעבן אַ פּאָר פורים-שפּילער, וועלכע זענען געקומען אָפּזינגען דעם גביר מיינעם: סקומען אַריין אַ פּאָר חסידים מיט קלאָטשע-בערד, צווישן זיי איינער מיט ברייטע גלאַטע פאות, איין אויג פאַרמאַכט מיט אַ שטריימל אויפן קאָפּ (דאָס איז געווען דער פורים-רב) און אַלע זינגען:

מיר קומען אַלע צו דער סעודה
געווען זענען מיר גרויס אַ מאָל,
מיר זענען פון דער „אגודה"
ביז נישט לאַנג געפירט מיט קהל,
היינט פירן דאָרט קונדסים
אומזיסט געווען אונזער פּראַצע
ווער נאַגראָבט היינט מת"ם
און ווער וועט ביילן מצה?
עפּעס גייט אונז נישט כשורה
סלאָזן זיך נישט מער פירן פון אונז די שאָף
כאָטש מיר דראָען מיט מגיפה
און שרייען געוואַלד אַ רב
און אַז חברה קונדסים האָבן ביד
וועלן זיי זיכער ווי מיר האָבן היינט פורים
שטעלן דעם גרעסטן צטאַט
דוויקא די גבירים

נאָך זיי קומט אַריין אַ רויט געפּאַקט ייִדל מיט אַ נייע טיליפּל און שפּיגל נייעם ספּאָדעק און זינגט:

איך בין אַ הער געקומען
מאַכן אַ שפּיל פון גריפּל
קהל האָט ביי מיר צוגענומען
כווייס אַליין נישט וויפל
כבין טוין געווען ביים רעפערענט
געמאַכט אַן אינטערווענץ
האָב אים באַקענט
וועגן דאָס און יענץ
כהאָב געטון אַלץ אין דער וועלט
און האָב געדרייט אַזוי
אַז דאָס שחיטה-געלט
קאָסירט איין אַ גוי
און נאָך די אַלע גבורות
באַקום איך נישט מיינע שכירות
איך פאַרשטיי נישט די חידה
וואָס האָט צו מיר די „אַגודה"
ווער האָט אַ מאָל
חרוב געמאַכט אַ ציוניסטישע שול
ווער, אַז נישט איך און כלאַוונע
האָבן חרוב געמאַכט די שולע יבנה
ווער האָט גערודפט די ציוניסטישע חברים
און ווער האָט געהייסן רופן אַ חרם?
איצט אַז סאיז געקומען די צייט
זענען מיר דאַקעגן די אַגודה-לייט
מהאַלט מיר אין איין פאַרשעמען
מקעמפט מיט מיר אָן רחמנות
און לאָזן מיר בשום אויפן נישט פאַרנעמען
די כסא הרבנות
צוליב עטלעכע בעלי נקמה
ווערט געפירט די רבנות מלחמה
היינט איז פורים מאָגן איז אויס
ווער ווייסט וואָס סוועט דערפון אַרויס...

דאַן זענען אַריינגעקומען. פינף אורזים. דריי איבערגעטון אַלס דייטשן, איינער אַ דיקער מיט אַ צילינדער אויפן קאָפּ, צוויי לילי‏פּוטלעך מיט מעלאַניקעס אויף די קעפּ איינער פאַרשטעלט אַלס חסיד אַ ריינדעלע אויפן קאָפּ, אַ פּאָר גרויסע שפּאָקולן, אַ פאַרדזשאַווערט דראָטן בערדל, אַ אַלפּאַגן מאַרינאַרקעלע פון וועלכן סשטאַרצן אַרויס צוויי לאַנגע פיס און סזעט אויס ווי ער זאָל גיין אויף שטאָלצן, אַזוי האָט אויסגעזען שטעלט זיך מיר פאָר אַחשדרפנא. און איינער אויך מיט אַ ריינדעלע אויפן קאָפּ מיט אַ ברייט צוקעמט בערדל, אונטער דער פאַרקנעפּלטער געהאַקטער קאַפּאָטע איבערן בייכל אונטערגעלעגט אַ קישעלע מעשה גביר און אַלע פינף נעמען זינגען:

איר ווייסט דאָך אַוודאי,
צו וואָס מיר זענען געקומען
אין נאָמען פון דער ראַדע
אייך דאַנקען פאַר די שטימען
מיר זענען היינט אין שטאָט
די בעסטע פורים-זינגער
דאָס קול האָבן מיר – אין באַד
און הויבן בלויז די פינגער...

אָט זיי האָבן אָם בעסטן כאַראַקטעריזירט די אַרבעט פון אונזערע יידישע ראַטמענער אין היינטיקן מאַגיסטראַט.

מיט אַמאָל פּראַלט אויף די טיר און ספּאַלט אַריין אַ ייד מיט אַ גרויסן ברייט ראַנדיקן קאַפּעלוש אויפן קאָפּ צעפלאָשעטע פאות, אָנגעטון אין אַ קורצן סורדוט פון אונטער וועלכן סהענגען אַרויס פיר ציצית און צוויי הויזן להבדיל, אָנשטאָט אַ שיר קומט ביי אים אַרויס אַ סין און זינגט אויפן הויכן קול:

איך קום צו אייך באַלעבאָס
פרעגן היתכן פאַר וואָס

פון ביאַלער לעבן

געוואָרפן זיך אונטערן צוג

פרייטאָג דעם 19 ד.מ. האָט דער צוג פון 5.30 פרי, אויפן היגן באַן-הויף איבערגעפאָרן אַן אומבאַקאַנטן מאַן, וועלכער איז געפאָרן מיט דעמדאָזיקן צוג. ביים הורג האָט מען נישט געפינען קיין דאָקומענטן, נאָר אַ באַן-בילעט קיין באַראַנאָוויטש, 700 זל. און אַ לאָטעריע צעטל. לויטן דאָזיקן צעטל איז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז דער אומבאַקאַנטער הייסט כאַראַנזשי קאָזשימיערזש פון פאַביאַניץ, ער איז געווען אַ קאָאָפּעראַטיווער באַאַמטער, אין אינטערעס פון וועלכן ער איז געגאַנגען אָפּגעבן אויף פ.ק.אָ. אַ סומע פון 1200 זל. אין איז מער נישט צוריקגעקומען. דערפון איז צו דרינגען, אַז די פעלנדע סומע האָט דער דערמאָנטער פאַרלוירן, פאַרהולעט אָדער מהאָט זי ביי אים צוגעגנבעט. סאיז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז ער איז אומגעקומען דורך זעלבסט-מאָרד, וועמענס סיבות זענען נישט קלאָר.

שרייענדן אומרעכט לגבי די קצבים און זייערע פאַמיליעס. און אַזוי איז דאָס געשען. אין די ערשטע צוויי וואָכן האָט כמעט קיינער פון די יידן נישט גענוצט קיין טריף פלייש. ליידער בלויז צוויי וואָכן, ווייל — ווייל גיך איז געקומען די ענטוישונג נומער צוויי. די ענטוישונג אין אייך ה"ה קצבים, די אַנטוישונג אין דעם, אַז איר זענט ווערט געשטיצט צו ווערן.

•

אין כשרן פלייש-הנדל האָט זיך אָנגעהויבן אַן אמתע וואַקכאַנאַליע. איר האָט צוריק אויפגעלעבט די צייט פון די בעלי טאַקסע און בעלי קאַראָבקע.

איך ווי נישט רעדן פון די פרייזן, וואָס איר נעמט פאַר כשר פלייש. קען מיר נישט אויף דעם און ווייס נישט, צי איר האָט יאָ אָדער נישט קיין היזק פון פאַרקויפן די אַ. ג. זאַדקעס, אָדער צי ווילט איר דווקא איצט פאַרדינען אויף כשר פלייש מיט עטלעכע פראָצענט מער ווי פריער. מיר אינטערעסירט אַן אַנדער מאָמענט, אַ מאָמענט ווי איך וועל מיר דערלויבן אים אָנרופן פון אויפרעגן די פרויען, וועלכע קויפן כשר פלייש. ווי אַנדערש קען מען אָנרופן אייער אויסערגעוועינלעך שלעכט באַהאַנדלען זיי און דאָס בענטשן זיך דערמיט וואָס דאָס געזעץ איז איינגעפירט און וואָס נישט אַלע האָבן באַקומען קאָנצעסיעס.

ח"ה קצבים!

שטעלט זיך אין דער לאַגע פון אַ פרוי, וועלכע איז נישט רעליגיעז, אָבער נאָך נישט דעצידירט צו גיין אויף דער וואָליע און קויפן (ביי אַ ייד) נישט קיין כשר פלייש. שטעלט זיך אין דער לאַגע עון אַזאַ פרוי, וועמען מגיט דריי פערטל קילאָ ביינער, איין פערטל קילאָ פלייש און מזאָגט איר צו „מיר נעמען געלט פאַר ביינער און אַזוי ווילן מיר" אָדער „אַ שאָד וואָס נישט מיט פינף יאָר צוריק". נאָך דעם אַלעמען הייסט מען דער פרוי באַצאָלן פאַרן „פלייש" 1.50 אַ קילאָ. וואָס הייסט דאָס? צו וואָס וועט עס פירן?

שוין היינט זענען דאָ אין ביאַלע אַ מאסע פאַמיליעס וואָס מנוצט נישט קיין כשר פלייש, אָבער נישט אַזוי פיל צוליב טייפרקייט ווי צוליב אייער גראָב באַהאַנדלען די פרויען קויפערינס. צי ווילט איר זיך נישט דערמאַנען, אַז איר שניידט אונטער דעם בוים אויף וועלכן איר זיצט. צי ווילט איר זיך נישט אָפּגעבן קיין רעכנונג, דאָס איר פאַרגרעסערט די רייען פון די טריף-עסער.

איך שרייב עס צו אייך כדי איר זאָלט זיך פאַרטראַכטן וועגן דעם און מער די פעלערן נישט באַגיין. סקען זיין, אַז סוועט אייך אפשר אנקומען שווער, אָבער פאַר אַמאַסע פאַמיליעס איז נאָך שווערער צו צאָלן צו 1.50 אַ קילאָ פלייש און דאָך עסן זיי נישט קיין טריפות נאָר קומען צו אייך און לאָזן זיך טרעטן מיט די פיס.

ה"ה קצבים!

פאַרטראַכט זיך וועגן דעם, וואָס עס שרייבט איינע, וועלכע וועט ווי אַ סך איר גלייכן אַזוי לאַנג טאָלערירן אייער אומדערטרעגלעכע באַהאַנדלונגען ביז וואַנען סוועט איר די זאַך צוגעגעסן ווערן. וואָס וועט דאַמאָלסט זיין?

אַ פלייש-קויפערין.

(דער נאָמען אין באַוויסט פון רעדאַקציע)

היינט 8.30 אָוונט אין „תרבות"

אַ געזעלשאַפטס-אָוונט

נישט קלאָר.

פאָליציייאישע כראָניק

פאַרפאַלן מיט מענטשלעכע קרבנות

טימאַשיק פאַוועל פון דאָרף האָראָשקי איז טראָגנדיק אַ שווערע שטיק האָלץ אין וואַלד אומגעפאַלן און זיך צעקלאַפּט אויף טויט.

אויף דער היגער באַן-סטאַציע איז בעתן לאַדעווען אַ וואַגאָן ברעטער צעקוועטשט געוואָרן אויף טויט דער 44-יעריקער אַרבעטער וואָיציעך ריכליצקי.

מאַרקאָווסקי פּיאָטר 37 יאָר אַלט פון לעשנצ איז פאַרטשעפעט געוואָרן דורך אַ אומפאַלענדן אויסגעהאַקטן דאָמב. דער קלאַפּ איז געווען אַ שווערער און נאָכן ראַנגלענדיק זיך עטלעכע טעג איז ער געשטאָרבן.

אַ שרפה

אין ווילקע-זאַבלאָצקע איז אויסגעבראָכן אַ שריפה. אַ דאַנק דער ענערגישער אַקציע איז מער נישט פאַרברענט געוואָרן ווי דאָס הויז פון סאָוושיק סטעפאַן. דער שאָדן באַטרעפט טויזנט זל.

פון געריכטס-זאַל

אַ קריסטלעכע פרוי האָט אנגעקלאָגט אין שטאָטישן געריכט דעם ה' חיים מוסאָוויטש, אַז ער זאָל האָבן מיט זיינס אַ מעדיצין כלומרשט האָבן גורם געווען צום טויט פון אירס אַ קינד.

דאָס געריכט האָט אים דערפאַר געהאָט פאַרמשפט אויף 2 מאָנאַטן תפיסה. פאַריקע וואָך איז אין היגן קרייז-געריכט פאָרגעקומען די אַפעלאַציע מצד דעם ה' מוסאָוויטש, וועמען דאָס געריכט האָט געגצלעך באַפרייט פונם דערמאָנטן פאַרוואורף. דער פאַרטיידיקער אַדוו. זשמיגראָדזקי האָט אויפגעוויזן, אַז די אָנגקלאָגערין האָט שאַנטאַזשירט דעם ה' מוסאָוויטש.

אַ פראָצעס ביי פאַרמאַכטע טירן

אַ קריסטלעך קינד איז זייגער צייט איבערגעגעבן צו דערציען זער פרוי מאַריאַ לאַלקאָווסקאַ. איצט, ווען דאָס יינגל איז שוין אַלט 15 יאָר, האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז די דערמאָנטע פרוי האָט מיט דעם יינגל געהאַט „אינטימע" באַציונגען. די פרוי איז פאַר איר „ליבע" אָנגעקלאָגט געוואָרן אין קרייז-געריכט, וועלכעס האָט זי באַשטראָפט אויף 6 מאָנאַטן תפיסה. דאָס אָפּקומען די שטראָף איז דער פרוי געשענקט געוואָרן אויפן סמך פון דער אַמנעסטיע.

פון ציוניסטישן לעבן

די רעגיסטראַציע און ווערבירונגס-אַקציע איז שוין כמעט פאַרענדיקט. זי איז דורכגעגאַנגען מיט גרויס דערפאָלג. סהאָבן זיך רעגיסטרירט אַלס חברים אין דער אָרג. אַ גאַנצע רייע סימפּאַטיקער, וועלכע האָבן יאָרן לאַנג נישט געוואָלט פיגורירן אַלס „אָפיציעלע" מיטגלידער.

די אַקציע ווערט נאָך פאָרגעזעצט און סאיז צו האָפן, דאָס די היי-יעריקע צאָל מיטגלידער פון דער אָרגאַניזאַציע וועט מער ווי טאָפּל איבערשטייגן די צאָל פון פאַראַיאָרן.

צום ציוניסטישן לאַנדעס-צוזאַמענפאָר

צום 12-טן ציוניסטישן לאַנדעס-צוזאַמענפאָר, וואָס קומט פאָר דעם זונטאָג אין וואַרשע איז אַלס דעלעגאַט פון דער ביאַלער ציוניסטישע אָרג. אויסגעוויילט געוואָרן ה' מיאָדעק חיים.

דערפאָלג פון קינדער-אָוונט

דער קינדער-אָוונט, וואָס איז איינגעאָרדנט געוואָרן דורך דער „תרבות"-שולע איז אַדורך מיט אַ גלענצנדן דערפאָלג. דער אָוונט איז באַזוכט געוואָרן דורך העכער צוויי הונדערט פערזאָן און אַלע האָבן זיך אויסגעדריקט מיט אָנערקענונג וועגן אָוונט.

געזעלשאַפטס = אָוונטן אין ביאַלע

אַ פאַראייניקטער קאָמיטעט פון אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען נעבן די אָוונט-קורסן „תרבות", טרעטן צו איינצואָרדנען

יעדן פרייטאָג - צו - נאַכטס

„געזעלשאַפטס-אָוונדן". אין פּראָגראַם פון די „אָוונטן" גייען אַריין אַקטועלע וואָך-נייעסן, חברישע שמועסן, געזעלשאַפטלעכע פאַרווייליונגען א. אַ.

דער „אָוונט" קומט פאָר אין „תרבות" (קרוטקע 3). איינגאַנג פריי פאַר אַלע טינקטלעך 8.

אַלע קומען היינט אויפן

געזעלשאַפטלעבן-אָוונט!

וויִ איר זעט מיר מיט מיין גרעגער
פּאָסטייט איר אַז כבין נישט קיין טרעגער
איך בין נישט קיין ויזתא
כאָטש כבין ש"ץ דמה...
און אַ סטים איז ביי מיר קיין עין-הרע
כטאַרקער ווי ביי יאַן קיעפּורע
איר זאָלט הערן די יללה
ווען איך מאַך אַ מלא
כנעם אַ אויפערסטע צע
לערן גוט אַ תלאַט גמרא
אָבער מיט שכירות איז נ יאוס פע
און כאָטש כזינג בעסער ווי קיעפּורע
יווין איך ענג און דיסנע
האָב נישט קיינמאָל אַ זיאָטע אַ ליסנע
וואָס קומט אַרויס וואָס כבין אַ
גרויסער זינגער,
אַז מיין בני-בית לייד נעבען הונגער
פון התונות און בריתן האָט מען קדחת
און פון חדסים לאַנג צאָלט מען
נישט די וואָכיה
סאיז סוין גלייכער צו זיין ע"גיל
אַ סטאָראָז
איידער חזן און וואַרטן אויף וואָכעס
פון ה' דראָס...
היינט איז פורים מאָרגן איז אויס
קומט אַמאָל מיר הערן אין מיין קלויז.

סקומען אַריין צוויי יידן מיט סאַמעטענע היטלען אויף די קעפּ מיט שטעקנס אין די הענט און הויבן אָן זינגען:

אַ גוטן פורים
אייער גבירים

און תורה טרייע
זאָל אייך די סעודה באַקומען ווייל
מיר זענען די שמשים חיים ישעיה
און ר' יואל
מיר קומען בייזע מיט אַ מאָל
שמשים זענען מיר און בעלי-תפילה
און באַקומען נישט די וואָכעס צומאָל
אויסגעצאָלט פון דער קהלה
מיר ווערן אויסגעריסן ביז צום שורש
ביז מזעט אַ זלאָטע פון ה' דורש
פון שמחהס און בריתן
גיט מען יעם עולם נישט או וויסן
מיט חתונות פאָרט מען אַוועק
ווען ווערט שוין צו אונזערע צרות
נעמען אַן עק
אפשר וועט קאַסיר צוריק ווערן ר' חנינא
און אויסצאָלן זאָל מען אין גמינע
היינט איז פורים מאָרן איז אויס
מיר ווילן כאָטש די וואָכעס בלויז.

נאָך זיי קומען אַריין עטלעכע יידן מיט מרה-שחורה'דיקע רגימער מיט אויסגעריבענע געלגויינע סאַמעטענע היטלען אויף די קעפּ, אָפּגעחומרטע מיט טלאי על גבי טלאי פאַלטענעס, פון די שיך זעט מען די נאַקעטע פינגער אַרויס און זינגען:

מיר זענען אַ הער געקומען
צו אַ בעל-הבית אַ פרומען
מיר האַנדלען מיט דער בעסטער סחורה
מלמדים זענען מיר אין תלמוד-תורה
מיר לערנען מיט די צאן קדשים
דאַוונען און חומש מיט רש"י

און שוין לאַנגע חדשים
ווי מיר האָבן נישט אפילו וואַסער
אויף קאַשע
פאַרגעסן לאַנג ווי סזעט אויס
שכירות
מוויל אונז שוין אַרויסוואַרפן פון די דירות
מילא מותרות זענען מיר מוחל
מיר ליגן סיי ווי 9 איילן אין ארץ
אָבער אויף ואם תזמר מה נאכל
ווי געפונט מען אַ תרוץ?
די תורה-טרייע האָבן אינגאַנצן פאַרגעסן
אַז ר' עקיבא דרשנט די את'ן
את ה' אלהיך תירא לרבות
זאָל מען אונז זאָגן אדרבא
צי נעמט נישט פאַר זיך אויף שבת
דער מנהל דער גבאי...?
היינט איז פורים, מאָרגן איז אויס
פרעגן מיר היתכן כזאת?

פלוצלינג דערהערט זיך גרעגערן, נאָכדעם אַ „שאָס", האָב איך זיך לכתחילה דערשראָקן, כהאָב געמיינט אַז סאיז אַ פורימדיקע פעטאַרדע, דערווייל שפרינגען אַריין צוויי יינגען מיט קוטשמעס און שטיוול מיט הויכע כאָלעוועס וועלכע זען אויס ניכער אויף פויערים ווי קצבים. און זיי זינגען:

אַ גוטן פורים מלאך
כשרות פאַרשטייט אַ נלח
סאיז נאָר אַנ'עבירה
וואָס זהאָט מיט דער שחיטה-גזירה
געוואַרט אַזוי לאַנג מאַדאַם פּריסטאָרָאָוע
די מי שהיתה מיניטראָווע

וואָרעם צייט אין שעכט-הויז משיסט
נעמען מיר פאַר כשר וויפל אונז גלוסט
און אַז סקומט אַריין אין יאַטקע
די בעל-הביתטע טשיפּע זלאַטקע
און אַז סוויל אויך מאַדאַם ייטע
דוקא פון ריטועלער שחיטה
גיט מיין ווייבל שיינדל
אַ ווייבל אַ ברען זי איז אש
אַ נישקשהדיק ביינדל
אָנשטאָט פלייש
זי מאַכט חלילה נישט קיין גרייז
אויף ביים נעמען אַ פרייז
אַז די מאַדאַם זאָגט סאיז טייער
צינד זי זיך אָן ווי אַ פייער
און זינגט איר אויף אַ לידל
מיט אַ קללה און אַ זידל
אַז דאָס האַרץ ווערט ביי דער מאַדאַם
פאַרקלעמט
און גייט נעבעך אַ וועק פאַרשעמט
און דאָס טוען מיר בפרהסיה
ווייל מיר האָבן אַ קאָנצעסיע
אויף כשרות גלויבט מען אונז אָן נאמנים
ווייל מיר זענען גרויסע רחמנים
היינט איז פורים מאָרגן אויס
קצבישע רחמנות איז טאַקע גרויס.

נאָך זיי קומען אַריין עטלעכע פאַרשטעלטע, איינער טראָגט עפּעס אַ פאָטעל, אַ צווייטער אנגעטון אין אַ ברייטן „כאַלאַט", אַ דריטער „מיאָטשעט" ווי אַ „קאַץ", אַ פערטער צעשפּרייט די הענט ווי דער „שאינו יודע לשאול„ אין דער הגדה און אַ פינפטער מיט

שבת דעם **27-טן** טרעפן מיר זיך אַלע אויף דער שענ-
סטער יערלעכער פאָלקס-פאַרווײַלונג:
אויפן פורים-באַל פון „טאָז"

16 נייע בעטן אין מושב-זקנים

די אקציע אריינצושטעלן 16 נייע בעטן אין מושב-זקנים, גייט מיט יעדר-פאלג. פון די אלע, וועלכע האבן גענומען זיכלעך מיט בילעטן צו קויפן, האט זיך אויסגעצייכנט ה׳ משה לעבעדיגער, וואס האט דער ערשטער אין פארלויף פון איניקע טעג איינגעצאלט אין פייען-באנק אויף דער קאנטע פון מושב-זקנים 40 זל. ד. ה. פאר 80 בילעטן.

אויך די איבריקע זאמלער ארבעטן מיט דערפאלג.

ווער סהאט נאך נישט קיין בילעט קען אזעלכן אויסקויפן ביי אלע קאמיטעט-מיטגלידער אדער אין „פייען-באנק" ביי ה׳ י׳ א. ראזענבוים.

א דאמען-קאמיטעט ביים מושב-זקנים

אויף דער זיצונג פון מושב-זקנים-קאמיטעט איז באשלאסן געווארן צו שאפן א פרויען-הילפס-פאריין פארן מ״ז און א דאמען-קאמיטעט, וועלכער וועט זיין דער אויספיר-ארגאן פון „פרויען-הילפס-פאריין" פארן מושב-זקנים.

שוין אין די נאנסטע טעג וועט אין קהלה-לאקאל פארקומען די גרינדונגס-פארזאמלונג פון דעם פאריין, ווי אויך וואלן פון קאמיטעט.

אלע פרויען, וועלכע וועלן ארבעטן געזעלשאפטלעך, וועלן ביים דעם קאמיטעט האבן א זייער דאנקבאר ארבעטס-פעלד.

דעם 14-טן מערץ ה.י.

די ארבעטן ביים פארענדיקן די פיר אויסגעבויטע צימערן פארן מושב-זקנים זענען זוין צו ענדע, די פייערלעכע דערעפנונג וועט פארקומען זונטאג דעם 14-טן מערץ ה. י.

אין צוזאמענהאנג דערמיט וארפן זיך די אלע, וועלכע האבן נאך נישט געשטענדיקט לטובת דער וויכטיקסטער אינסטיטוציע אליין פרעגן:

צי האב איך שוין מיין פליכט פארן מושב-זקנים דערפילט?

באשטייערונגען פארן מושב-זקנים, נעמט אן די „פייען-באנק" און אויך אלע קאמיטעט-מיטגלידער.

די ווערבירונגס-קאמפאניע פון „טאז"

די „טאז"-פארוואלטונג פירט דורך מיט דערפאלג דעם ווערבירונגס-חודש. בעת דער לעצטער חאנטווערקער אלגעמיינער פארזאמלונג זענען אונטערגעשריבן געווארן 25 נייע מיטגלידער-דעקלעראציעס.

סאיז א חוב פון יעדן איינעם, ער זאל זיך פארשרייבן אלס מיטגליד אין „טאז", כדי בייהילפיג צו זיין דער אינסטיטוציע אין אזוי וויכטיקער אויפגאבע.

א גרויסע פאראינטערעסירונג

דער „טאז" באל האט ארויסגערופן ביי דער באפעלקערונג א גרויסע פאראינטערעסירונג. אומעטום האלט מען אין איין שמועסן וועגן די באל-צוגרייטונגען. סאיז נישט קיין וואונדער, ווייל דער „טאז"-באל איז שוין פון דער טראדיציע אנערקענט אלס די ביאלער רעפרעזענטאנץ פארוויילונג, אויף וועלכע אלע טרעפן זיך.

די באמיונגען פון דער באל-קאמיסיע גייען אין דער ריכטונג דאס, די אלע וועלכע וועלן דעם באל נישט באזוכן — וועלן באדויערן.

די באפעלקערונג פון לובלינער וואיעוודזטווע לויטן סטאטיסטישן אמט

עס זענען פארעפנטלעכט געווארן די רעזולטאטן פון דער XI-טער פאלקסצעלונג פון 1931 יאר.

אלגעמיינע צאל פון דער באפעלקערונג פון לובלינער וואיעוודסטווע — 2.464.000. דערפון קאטאליקן 1.895.000 פראוואסלאוונע 210.000 עוואנגליקן 23.000 יידן, לויט דער אמונה 314.000 דערפון האבן אנגעגעבן יידיש מיט העברעאיש אלס זייער מוטער-שפראך 259.000 ד.ה. איבער 82 פראצענט.

די צאל אנאלפאבעטן צווישן דער גאנצער באפעלקערונג באטרעפט 24 פראצ.

די שטאטישע באפעלקערונג באטרעפט אין אלגעמיין 433.000, די דארפישע 2.031.000. פון דער אלג. צאל זענען 71 פראצענט באשעפטיקט ביי ערד-ארבעט און 5 פראצענט ביי האנדל.

דערפון זען מיר, ווי פאלש עס איז די מיינונג, אז די יידן אין פוילן פארנעמען זיך אין א צו גרויסער צאל מיט האנדל. ווייל עס ווייזט זיך ארויס, אז אין פוילן איז דער פראצענט סוחרים איינער פון די נידריגסטע אין אייראפע.

לאמאז-פאדל.

פארגאנגענעם דינסטאג, ווען דער משה באטשיקאווסקי האט זיך אומגעקערט פון א שכנות׳ריק דארף, זענען אים אויפן וועג באפאלן עטלעכע אומבאקאנטע כוליגאנעס און אים בלוטיק צושלאגן.

באטשיקאווסקי איז אין אן ערנסט-צושטאנד צושטאנד אפגעפירט געווארן אין קריסטלעכן שפיטאל קיין ביאלע.

אלס רעזולטאט פון דער שחיטה-גזירה, קומען דא כמעט טאג-טעגלעך פאר צווישן די („יחסנים"...) קאנצעסיאנערן און די („תקיפים"...) נישט געקריגענע קאנצעסיאנערן קאמפן, צוליב פאדערן פון די לעצטע שותפות אונטערן... טעראר פון מסרן... א דאנק וועלכן פארשידענע עקלדיקע מסירות זענען „מעניני דיומא" צוברענגגדיק צו גאנץ טרויעריקע קאנסעקווענצן.

משה שקלארוש.

פישטשאצ-פאדל.

אין נאמען פון פאראייניקטן קאמיטעט פאר די ענינים פון ייד. מלאכה, פירט דא א טעטיקייט דער דערצו באפולמעכטיקטער י. פערדמאן. ער האט דורכגעפירט די אקציע פון רעגיסטרירן אפמאכן צווישן מייסטער און לערן-ייגגלעך.

די לאנד-לייטונג פון ק. ק. ל. האט באשטעטיקט די דא רעארגאניזירטע בשותפות׳דיקע ק. ק. ל.-קאמיסיע.

אויף דעם 27-טן ד. ח. ווערט דא דערווארט א פארשטייער פון דער לובלינער האנט. קאמ. אין די אינטערעסן פון דער פארטיי, האט דא געווײלט דער שליח פון צ. ק. פון דער ציונ. ארג. מ. טורקעניטש. F.

א נישט געמאכט נאריש פנים ווי
ויזתה און זינגען:
מיר זענען פארקויפטע עבדים
ביים פרעזעס פון גמילות-חסדים
און בייטן פון אייך מחילה
פאר דער פארזאמלונג אין גערער בית-תפילה
ווייל ווען סואל ערגיץ אנדערש פארקומען
וואלט דער פרעזעס נישט געצויגן קיין שטימען
עס׳זאגט אבער מאטעל
אז דעם פרעזעס פאטעל
סואגט אויך די קאץ... (כץ)
אז דעם פרעזעס פלאץ
געהער צום „גרויסן" ר׳ דוד
אים נאר אים קומט דער כבוד
ווייל ער איז א נאש בראט
זאגט בפירוש „כאלאט"
ער טוט אלץ מיט חסד און יושר
אן הלואה איז טאקע נאר פאר אן עושר
דארום האט נישט פאראיבל
פאר דער פארזאמלונג אין שטיבל
מיר גיבן אייך איבער נאר
סואל זיין בסוד אין געהיים
אז איה״ש איבער א יאר
וועט זי פארקומען ביים פרעזעס
אינדערדיים...
זאל לעבן אינזער פרעזעס דער „דול" ורח
אז דער פרעזעס זאגט זאגן מיר נאך באם
היינט איז פורים מארגן איז אויס
סוואלט נישט געשאדט ווען ער גייט
פון דארט ארויס.
סקומט אריין א ייד מיט א רידל
אין האנט ארומגעבונדן מיט א שטריק
און וועלכן סוענען פארשטעקט די
פאלעס און זינגט:
איך הייס שאלומה
מיט מיר איז קיין קאטאוועס
סקומט אפט צו מיר דער מלאך דומה
און מיין שותף איז דער מלאך המות
צייט וועלוועלע עליו השלום
איז מיר געקומען צו חלום
שלמה — זאגט ער — איך בין אוועק
מאך צו דיינע צרות אן עק
כמיין נישט קיין לצנית
נעם איבער דאס קברנות
וואס טויג דיר די מלאכה אין טארטיק
דארפסט עס אויף טויזנט כפרות
אמער וועסטו מאכן א לעבן גרויסארטיק
ווער א קברן אויפן בית-הקברות
וועסטו קריגן געלט פאר מאכן די קבורה
און וועסט פארנעמען מיין דירה
מיין דירה איז גרויס און גרוים
און טאמער איז קאלט
קענסטו באלט
פון בית-הקברות-וואלד
אויסהאקן פאר זיך א בוים
און כאטש סאיז מיר היינט נישט שלעכט
שלאף איך נישט ל״ע גאנצע נעכט
כבין נישט אזא עזות מצח
אוי בעט, אז סואל זיין „בלע המות לנצח"
זאל יידן צדקה געבן
וועלן מענטשן נישט שטארבן נאר לעבן
כוויל נישט קיין פרנסה פון טויט
כוועל מיר אין טארטיק זוכן מיין ברויט
היינט איז פורים מארגן איז אויס
פונם שותפות מיטן מלאך-המות
טרעט איך ארויס.

* * *

ר׳ לייזער — זאגט איר — זאגט
טאקע גראמען אן אנטיק
נאר טאמער וועט שוין זיין גענוג?
כהאב נאך -- זאגט לייזער — זער פיל
איבערצוגעבן וועגן דער פורים-שפיל
צים ביישפיל וועגן שפיטאל
נאר לאז שוין זיין אויף אן אנדערס מאל
נאר כבעט אייך ר׳ ייד
מאכט עס נאר גיט
למצה״ש איבערגעבן אקוראט
אינם „ביאלער-וואכנבלאט"
נו פרעג איך אים א שאלה
איר האט גאר קיין מורא פאר די אלע
איר טשעפעט דאך מיט גאנץ ביאלע?
אויב -- זאגט ר׳ לייזער — כהאב מורא
אי עס נאר פארן הייליקן בורא
ווייטער לאך איך פון אלעס
וואס קען מען מיר טון, צונעמען
דעם דלות?
כזינג מיר שטענדיק פרעלעכע לידער
און פרעג גאר נישט קיין שאלות
ווייל צווישן אלע מיינע גוטע ברידער
געפינט זיך אויך דער דלות
נאך עפעס פון מיר בעט ער
ריפט מיר נישט לייזער דער צעדרעטער
רופט מיר בעסער לייזער דער צודארטער
דער וואס שלאפט אין שטיבל אויף
א באנק א הארטער
אונזער שמועס האט זיך געענדיקט דאמיט
און סגיט אים דא איבער ווארט אין ווארט
א ייד.

אַ קריג

(פאבעל)

דער „בער" האט אין זיער טאנץ-שולע
דערוואוסט זיך פון א גרויסע גבלה
וואס איז א חרפה און שאנד
פאר דעם חיות-פארבאנד,
ער האט זיך דערוואוסט דארט
אז סאיז אוועק א מסירה אין א
געוויסן ארט
אויף א „עסקן" וועלכן מרופט דער „גרויסער"
און כפי ער איז זיין פעפער-שטויסער
איז ער געקומען צום פרעזעס מיט א גוואלט
ער זאל רופן באלט
א פארוואלטונגס-אסיפה
אום צו געבן דעם מסור א נזיפה
און נישט נאר נזיפה אליין
נאר אויך אויסשליסן פון פאריין
אויף דער אסיפה האט דער „בער" עגדעקט
ווער דעם נאמען פון פאריין סבאפלעקט
איך בין זיכער און לייב
אז דער מסור איז דער „לייב"
מדארף גאר ביי קיינעם נישט פרעגן
ווייל סאיז א געוויסע צייט געלעגן
ביים „לייב" אין האנט
דער סטעמפל פון פארבאנד
דאריבער איז מיין מיין
מעג עס דעם „לייב" פארדריסן
אז מזאל אים פון פאריין
אינגאנצן אויסשליסן
כהאב נישט צו זאגן מער
האט געענדיקט דער „בער"
דאן האט דער זשוק אויפגעהויבן זיך פון ארט
און גענומען א ווארט
כמיין, אז סאיז נאך נישטא פארוואס
אנצונעמען אזא באשלוס
כהאלט, אז מסירה איז זייער געמיין
ובפרט באנוצן צו דעם סטעמפל פון פאריין,
כבין אבער נישט ווי דער „בער"
אזוי זיכער
כגלויב, אז סאיז אן אינטריגע גיכער
דא איז מען גיכער אויסן
עפעס אן אינטריגע פונם „גרויסן"
כמיין, אז די גאנצע מעשה איז א ליגן
דאס האבן נאר א טומל געמאכט די פליגן
מוריגו רבי „בער" באוויזן האסטו?
האט געגעבן א זאג
דער זשוק
אייב נישט זאל מען אפיציעל
אנפרעגן ביים סטאראסטע
צי איז אזא מסירה געווען בכלל?
און אויב סאיז געווען אזא פאל
ווען? און דורך וועמען אונטערגעשריבן?
אזו איז בהסכם כולם געבליבן
נאר מיט דער ביזע שרייבן
זאל מען אפווארטן, לעת עתה
כדי ווייטער אינפארמאציעס צו קלייבן
האט דער „בער" געבעטן אכט טעג
פראלאנגאטע
אויף דער לעצטער זיצונג האט דער „בער"
געלאזט א טרער
און מיט חרפה און בושה
איז ער מודה, אז נאך א חקירה ודרישה
איז ער דערגאנגען, אז די גאנצע
מעשה איז א ליגן
דאס האבן טאקע אויסגעטראכט די פליגן
סאיז נישט געשטויגן, נישט געפלויגן
און אז סאיז פון פינגער אויסגעזויגן
אזא מסירה איז נישט געווען אינגאנצן
סאיז נאר א פאנטאזיע פון פליגן און
וואנצן
און מיר דעם „בער" אזוי געלערנט טאנצן...
כפיר מער מיט דעם „לייב" קיין קריג
און צי מיין מעלדונג צוריק
דער „לייב" דער פון די חיות דער קעניג
וואס האט די גאנצע צייט געדעדט
גאנץ ווייניג
האט דאס ווארט גענומען
און צום „בער" אנגעהויבן ברומען
כהאב די גאנצע צייט געשוויגן
ביז דו אליין ביזט מודה אז סאיז א ליגן
כוויל נאך דו זאלסט פארשטיין
אז נישט וואס דו אליין
נאר צו זאמען מיט א מחנה וואנצן
און פליגן
ווסט אויך נישט קאנען מיך באזיגן
ווייל וואס האבן אייערע שקרים פאר
א ווערט
ווען דער אמת שפראצט פון דער ערד.
פ.

דער סוד פון א ראציאנעלער דערציונג

רשינען דער נומער 6 (יאנואר) פון גען. פעדאגאגישן זשורנאל „דאס קינד".

דער סוד פון א ראציאנעלער דערציונג — אט אויף דער דאזיקער טעמע האט דער באקאנטער פעדאגאג און קינדער-פסיכאלאג דר. יאנוש קארטשאק אנגעהויבן צו דרוקן א סעריע ארטיקלען אין געזעלשאפטלעך-פעדאגאגישן חודש-זשורנאל „דאס קינד". סאיז כדאי צו באמערקן, אז יאנוש קארטשאקס ווערטפולע ארבעטן דרוקן זיך אויסשליסלעך אין „דאס קינד". אין יאנואר-נומער, וואס איז ערשט-וואס דערשינען, געפינט זיך דער ערשטער ארטיקל פון דער דאזיקער סעריע א. נ.: „לעבנס-דערפאלג".

דער דיכטער און פעדאגאג קלמן ליס דרוקט א פאפולער אבער ערנסטע ארבעט וועגן די דערציערישע ריכטלינים פון אינדישן נביא מאהאטמא גאנדי. לערער און דערציער האבן דא א שלל מיט מוסטערן ווי אזוי סדארף אויסקוקן דעם דערציערס באציונג צום קינד.

צעלינא גיטלער, לייטערין פון דער הייל-קאלאניע פון „צענטאס" אין ציעכאצינעק, גיט אין איר ארטיקל „רעפלעקסן און סך-הכל׳ן" א כאראקטעריסטישן איבערבליק איבער די פאמעלעכע אנטוויקלונגס-פאזן פון דער ציעכאצינקער הייל-קאלאניע. דער ארטיקל איז אילוסטרירט מיט פרעכטיקע בילדער און פאטאגראפיעס פון קינדער-לעבן אויף דער קאלאניע.

א. פ. סקאלקא, דער באקאנטער פעדאגאג ווייזט אויף אין זיין ארטיקל וועגן היים- און דערציונג ווי ווייט נישט טאקטישע ענטפערן מצד די עלטערן קאנען דערפירן דאס קינד צי אומצוטרוי און שנאה זאגאר לגבי זיינע טאטע מאמע. מדארף זיין זעער פארזיכטיק בעת דאס קינד פרעגט אום עפעס.

א ספעציעלע נייעס איז אין היינטיקן נומער פאראן די רובריק „פיזישע דערציונג און היגיענע", ווו סטרעטן אויף טיט דריי ארטיקלען: 1. די באקאנטע ספארט-טוערין מירה יאקובאוויטש, מ. מארזשלאווסקא, איינע פון די בעסטע ספעציאליסטינס אויפן געביט פון קינדער-דיעטעטיק ווי אזוי און וואסער עסנס מדארף קינדער געבן און א. זעלצער (קאטאוויץ) א יינגער דערציער פון קינדער-יתומים. אין דער דאזיקער רובריק ווערן אויספירלעך באהאנדלט אלערליי פראבלעמען, וואס סאיז שייך פיזישער דערציונג און היגיענע פון אונזער קינד.

אין דער רובריק „בוך און פרעסע" רעצענזירט נאך דער יינגער העברעאישער פאעט אלחנן אינדעלמאן דאס ניי דערשינענע ביכל „קינד און רינד" פון קלמן ליס.

אין נומער געפינט זיך נאך אן אויספירלעכער באריכט פון דער לעצטער עקזעקוטיוו-זיצונג פון „צענטאס" מיט דער באטייליקונג פון א. ס. קייזער, דעלעגאט פון דער פעדעראציע פון פוילישע יידן אין ענגלאנד, 2. א סעקייטס-באריכט פון „צענטאס" אויף פאלעסיע און א בולעטין פאר די יידישע לערער אין די פאוושעכנע שולן.

נישט אומזיסט ווערט אנגעוויזן, אז „דאס קינד" איז היינט שיעור גישט די איין- און-איינציקע געזעלשאפטלעך-פעדאגאגישע צייטשריפט איבערן יידישן כדור הארץ. דער אינהאלט פון די ארטיקלען און דער אויסארן-צוזאמענשטעל פון „דאס קינד" גיבן פאר דעם די בעסטע גאראנטיע.

פרייז פון נומער 40 גראשן. אבאנעמענט-פרייז — 3 זל. יערלעך.

אדרעס: „דאס קינד", ווארשע, נאוואליפקי 27 וו. 19.

Redaktor wydawca: Chaim D. Miodek

Druk „Express", Biała-Podlaska, Pilsudskiego 6.